

PO TAURAGNŲ DANGUM

Tauragnų krašto bendruomenės laikraštis

2017 sausis Nr.93

Sausio mėnesio jubiliejai Sveikiname!

„Dar laukia žalios pievos
Ir obuoliai sunokę
Į žemę tarsi langą
Bekrisdami pabels.
Dar bus baltų pusynų,
Nerūpestingo juoko
Ir bus besikartojančio
Žydėjimo obels.”

50 metų jubiliejų švenčia
tauragniškė **Algauda Kurpienė**;

70 metų sukanka **Alvidui
Lipinskui** iš Lukošiučių kaimo ir
Vladui Gürkšniui iš Žiezdrų;

75 metai – **Aksenijui Lebedevui**
iš Žiezdrų kaimo;

85 metų sukaktį švenčia
Vladislavas Narkūnas iš Kalvių,
Stepanija Bereikienė iš Balčių,

Veronika Vilūnienė iš
Šiaudiniškio, **Konstancija
Musteikienė** iš Pilkenių,
Ona Vegelienė iš
Vilkablauzdės kaimo;

Taip pat **70**-mečio proga
sveikiname mūsų kraštiečių
prof. **Stasį Šinkūną**, kilusį iš
Vyžių kaimo.

KVIEČIAME

Sausio 27 d. 18 val. vyks
renginys, skirtas **Tautinio
kostiumo metams**. Visus, kurie
turite tautinius rūbus, kviečiame
ateiti jais pasipuošus.

Pirmą kartą organizuojamas
Proto mūšis! Jei norite dalyvauti,
registruokite savo komandas (5
žmonės) iki sausio 23 d. Komanda
sugalvoja savo pavadinimą ir prisi-
statymą. Klausimai bus apie
etnografinius regionus (rūbai,
pastatai, valgis, tarmė, gamta...)

Mano baltosios žiemos!

Jus atneša, nuneša metai ir vėjai... (E. Matuzevičius)

Pirmasis šių metų mėnuo mums padovanojo ypatingai gražią gamtą. Taip ir norisi sušukti – pasaulis panašus į pasaką! Nors eiti ar važiuoti užпустytais keliais ne visada linksma, bet sniege besiilsinčios žemės vaizdai užburia savo grožiu ir atperka daugelį nepatogumų.

Praėję metai mūsų bendruomenei buvo sėkmingi. Įgyvendinti keli reikšmingi projektai, suorganizuota gražių renginių, pabuvojome Latvijoje ir Estijoje.

Džiaugiuosi, kad bendruomenės sąskaita pasipildė 930 Eurų – tai Jūsų visų sunėšti 2 procentai nuo gyventojų pajamų mokesčio sumos. Ačiū visiems. Turbūt ne visų pavardes žinau, turbūt yra tokių, kurie nepasigarsina, kad remia mūsų bendruomenę. Visų Jūsų parama – tai pasitikėjimas bendruomene, todėl man labai smagu, kad tas pasitikėjimas nemažėja, o pinigine išraiška netgi ženkliai padidėjo.

Taip pat džiaugiuosi, kad šiais metais atsirado žmonių, kurie netgi gyvendami toli nuo Lietuvos, seka visus įvykius, skaito mūsų laikraščio internetinę versiją ir netgi savo lėšomis paremia bendruomenės veiklą.

Dėkoju ir tiems, kurie stropiai mokate nario mokestį, taip lašas po lašo mes surenkame lėšų savo veiklai vykdyti. Ir labai džiaugiuosi, kad dar yra nemažai žmonių, kartu su manim traukiančių bendruomenės vežimą. Kuo mūsų bus daugiau, tuo bus lengviau.

Už naują 2017 m. Tauragnų krašto kalendorių dėkojame Utenos r. savivaldybės tarybos nariui Dariui Šinkūnui.

Būkime vieningi ir kūrybingi ir šiais metais.

Bendruomenės pirmininkė

Danguolė Trimonienė

Mūsų kraštiečiai

Prof. Stasiui Šinkūnui – 70

(gim. 1947-01-27)

Su prof. Stasiu Šinkūnu kalbėjausi Kaune, Technologijos universitete, kur jis dirba jau per 40 metų. Žavėjo pašnekovo paprastumas, nuoširdumas, visai neatrodė, kad prieš mane – Šilumos ir atomo energetikos katedros profesorius, Lietuvos mokslo valstybinės premijos laureatas, per darbinę veiklą paskelbęs per 300 mokslinių publikacijų, kartu su bendraautoriais išleidęs ne vieną leidinį, skaitęs pranešimus konferencijose Kanadoje, Švedijoje, Vokietijoje, Turkijoje, Ispanijoje, Kinijoje, Australijoje... Visoms šalims ir atliktiems darbams suminėti prireiktų ne vieno puslapio. Kalbėjausi su žmogumi, kuris iš mažo Vyžių kaimelio nuėjo gražų kelią į platų mokslo pasaulį, bet išliko labai paprastas ir savas, be arogancijos, be pasididžiavimo, nors didžiulis savo pasiekimais mokslo pasaulyje tikrai galėtų.

Ten, kur vaikystės šulinys

Pats įspūdingiausias mūsų pokalbio momentas man buvo tada, kai profesorius tarmiškai padeklamavo eilėraštį apie tėviškės šulinį. Tai buvo taip netikėta ir taip nuoširdu.

Šulnys aplaistas pakeleį
Ir savų, ir svetimų pamirštas,
Svyra čia serbentai raudoni,
A anas vis gyvas, vis nemiršta.

Šulny, žinau, tavoį gelmėj
Spindi visų naktį žvaigždės vėsias.
Kad ir kaip toli bebūčiau aš,
Visadu visur tavį ilgėsiuos.

Šulny, atlaisk, kad mes toli,
Kad kitur jau vaikšta mūsų pėdas,
Geriam undenį kitam šulny,
Gal dėl ta ir visas mūsų bėdas.

Spindi saulaj šulinia akis
Net žiema ir ta jas neažmerkia
Ir neaišku, kas man pasakis,
Ar anas taip juokias man, ar verkia...

Šis tekstas man buvo girdėtas (Arvydo Svidinsko daina), bet

profesoriaus lūpose jis skambėjo visai kitaip, tik, deja, nei tos intonacijos, nei balso tembro neperteiksi, kaip pats pašnekovas sakė – „išgirdau tą tekstą ir kažkaip paveikė“. Bet skaitytojai turbūt neaišku, kodėl šulinys?

O istorija tokia. Šinkūnų giminė 2016 m. rugpjūtį rinkosi Vyžiuose jau į 50 giminės susitikimą. Vyžiuose, kur prabėgo Stasio Šinkūno vaikystė, gimtųjų namų nebėra, nebėra ir klėties, ir klojimo, liko tik rūšys, kadangi buvo sumūrytas, ir šulinys. „Kai matai tas vietas, kur augai, šulinį, kur tu gėrei vandenį, pradedi galvot, kad negerai, kad jis užterštas, primesta pagalių, kad reikia kažką daryt. Vandenį visada girdavo, kad labai skanus,“ – pasakojo gerb. Stasys. Idėjai atgaivinti šulinį, jį sutvarkyti labai pritarė pašnekovo sūnus Kęstutis. Jis, nors su šeima gyvena ir dirba Jungtinėje Karalystėje, net maketą šulinio padarė, pats viskuo rūpinosi. „Praėjusią vasarą į Vyžius važiauvau net septynis kartus, – pasakojo Stasys Šinkūnas. O tą eilėraštį deklamavau prie šulinio, kada pusbrolis Romas (Romualdas Šimkūnas, pastaba autorės) perkirpo kaspiną. Aš būčiau paprastai tą šulinį uždengęs, bet sūnus sugalvojo šitaip, kaip Romas sako, – paminklas ateities kartoms“.

2016 m. Vyžiai. Prie šulinio. Stasio ir Onos Šinkūnų sodybos vietoje

Ant tėviškės namo pamatų. Kalba Stasys Šinkūnas. Šalia pusbrolis Romualdas Šimkūnas

Pats gardžiausias vanduo. Viduryje – Stasio Šinkūno sūnus Kęstutis, dešinėje – duktė Regina, kairėje – žmona Salomėja

Prosenelių šulinio vandenį skanauja jauniausioji Šinkūnų karta.

Kelio pradžia

Pasakoja Stasys Šinkūnas: „Seneliai Veronika ir Vincas Šinkūnai gyveno Vyžiuose, prie kaimo, o kada 1926 ar vėliau kėlė į vienkiemius, visą žemę, gal 40 ha, pasidalino vaikai ir išėjo į vadinamas *kolonijas*. Sūnūs buvo penki (Juozas, Jonas, Antanas, Stasys, Mykolas) ir viena duktė, kuri nutekėjo prie Kuktiškių. Vienam iš brolių, Mykolui, nupirko *šipkartę* ir jis gal 1926 m. išplaukė į Braziliją, kai Lietuvoj buvo labai sunku, darbų nebuvo. Išplaukęs buvo ir Juozas, bet, kaip sakė tėvai, buvo čia įsimylėjęs merginą, tai grįžo į Lietuvą. Mykolas (jau Migelis), įsitvirtino San Paule, sukūrė šeimą su lietuve.

Mano tėtis yra Stasys Šinkūnas, mama Ona Bikutė (tauragniško Mykolo Bikaus sesuo), mes buvom penki vaikai, du mano broliai, Algimantas ir Jonas, jau mirę, likau aš ir seserys – Elena Meiduvienė ir Alytė Martinonienė.

Pamenu, Vyžiuos žemės buvo labai prastos. Senelė iki mirties gyveno pas mano tėvus, tai tėtis žemės turėjo dvigubai daugiau, nes Mykolas (tas, kur

Seneliai Veronika (1870-1946) ir Vincas (1860-1924) Šinkūnai

San Paule gyveno) pasakė, kad pas ką mano mama, pas tą ir mano dalia. Bet dvigubai daugiau žemės tik nuvarė greičiau į kapus... Smėlis, akmenys, labai prasta žemė, atkovojo tą žemę, kasėm duobes, gal metro gylio, laidojom akmenis, nes plūgą gadina, miškelius kirtu, kad būtų dirbama žemė. Dabar viskas užaugę. Mama, kai pavasaris ateina, pašlaksto, būdavo, su šluotele, palaimina, ir tėtis vėl ardavo ardavo tą smėlį, žvyrą... Anksčiau, kai kolūkyje ardavo laukus, tai aplink stulpus palikdavo žemės, nesuardavo, tai tėtis vienais metais užsėjo, jam atrodo negražu, kad žemė piktžoliauja...

Kolūkis Vyžiuose įkurtas vėlai. Traktoriai atvažiavo, jie būdavo be kabinos, su ranka nuleidžiamais plūgais, išardavo, sugadindavo kelius, vyrai keikdavo. Daug vaikų kaime tada buvo, į kolūkį mažai derliaus pririnkdavo, tai vėliau kolūkį panaikino, padarė *kompleksines*, leido dirbti žemę, bet turėjo mokėti duoklę. Šeimaty buvo „Ažuolo“ kolūkis. Už mūsų kiemo, dirvoje, buvo tvartas, pavasarį gyvulius už uodegų kilnodavo, jie nesikeldavo, pašarai prasti. Gyvenimas buvo vargingas. Tėvų ūkis buvo nedidelis, nes neleisdavo daug gyvulių laikyti, jei daugiau, tai slėpdavo, kai sužinodavo, kad iš rajono atvažiuos tikrint, tai nuvarydavo į beržyną, į aptvarą, kad nepamatytų. Vėliau įsikūrė miškų ūkis, tėtis ten dirbo, *traliuodavo* medžius, atsirado *družbos*, ruošė medieną.

Pradinę mokyklą baigiau Vyžiuose. Mokykla iš pradžių buvo atskiras pastatas, kur yra aikštė, dabar Romas ten kryžių pastatė, pastatas gal žmogaus, buvo kokliniai *pečiai*, mokytojas tikrindavo, kad nagai būtų švarūs, nukarpyti, jei ne, tai stovi prie pečiaus ir trini... Paskui Šuminaitės name mokykla buvo, vienas galas buvo atiduotas mokyklai. Visos klasės mokėmės kartu, vaikų buvo nemažai, ateidavo iš Strazdų, iš Šuminių, iš Bubulių.

Tėvai Stasys (1908-1972) ir Ona (1911-2003) Šinkūnai

Tėvai vis sakydavo – mokinkitės, ką čia vargsit kaime. Tik brolis Jonas mokyti nenorėjo, dar pradinę nesimokė, tada buvo medinės skrynelės, ne portfelis, tai, atsimenu, ateina iš mokyklos, numeta tą skrynelę su knygomis... Aš tai anksti išmokau skaityt, namie „Šluotą“ užsakydavo, laikraščius, tai paskaitydavau tėvams, kai iš darbo grįždavo pavargę.

1958 m. pradėjau mokyti Šeimaties septynmetėje mokykloje, trejus metus mokiausi. Mokykloj elektros nebuvo, įsukdavom tokį variklį su knatu, tai jis elektrą tiekė mokyklai; lėktuvėlius gamindavom, skrisdavo į medžius, mus atsakingai mokė, kiek leido sąlygos, ką galėjo, tą mokė. Tėtis su arkliu atvažiuodavo į Šeimatį manęs namo parsivežt, aš žiemą internatė gyvenau, kiekvieną dieną namo neidavau. Šiltuoju metų laiku namo kasdien važinėju dviračiu.

Daunoriuose, ant kalniuko, Barkus Juozas gyveno, jo žmona Emilija keisdavo knygas. Moteris buvo labai kruopšti, sąžininga, ji savo nuožiūra vis mums pakišdavo knygų. O juk iš Daunorių tas knygas nešdavo, tiesiai per mišką dar kokie trys kilometrai iki mūsų. Taip ir Stendalį perskaičiau, o „Raitelį be galvos“ tai net kelis kartus. Emilijai Barkuvienei, tų laikų bibliotekininkei, esu labai dėkingas.“

Apie *zbitkus*, *kusijimą* ir kaimo kontrolę

Beklausant S. Šinkūno man vis rūpėjo paklausti, kokių *zbitkų* yra iškretęs augdamas, juk šeimoje augo trys berniukai, o netoliese dar keli pusbroliai, negi jokių išdaigų neprisigalvodavo?

Mano pašnekovas sakė, kad nelabai *zbitkus* krėsdavęs. Kai Vyžiuos gyvenom, sako, buvo namų, kur nebuvo ir buvęs, tėvai sakydavo „nevaikščiokit pas svetimus, jei kokį grąžtą pasiskolindavo, tai nunešt liepdavo. Aš tai sekiojau paskui tėvą, žinojau, kur *kapčius*, kur kas padėta, mamai naščiais vandens atnešdavau, malkų, bulvių. Ir ravėt teko. Mama labai gražiai ausdavo, stakles turėjo, tas dėdė Bikus pagelbėjo, gal padarė. Ant popieriaus raštus suklajuodavo, ausdavo keturnytes, paklodes, rankšluosčius. Mama kilusi nuo Stripeikių, ten, kur muziejus, jos tėviškė. Seserys jau neišmoko, tik juostas ausdavo, staklėmis jau ne, išsibarstė, neliko staklių, atidavė kažkam, kai mama išvažiavo iš Vyžių. Dar turim išlikusių audinių.

Vaikystė tai su slidėmis ant kalnų, pasitaikydavo slides ir sulaužyti, tai baisiai *pergyvendavom*. Šeimaty buvo toks staigus kalnas, leidausi ir slidės lūžo. Rogės būdavo didelės, važį išsivarydavom, o kokios vaikystėje būdavo pusnys! Ketera supustyta, nesimato, pakimbi ore, skrendi, net kvapą užima...

Žvejodavom Bukoj, meškerę tai beržiuko išsipjauni, valo turėdavom, pasigaudavom žuvų, kaip mama sakydavo – nuo katino apsiginsit ar ne? Plūdė buvo žąsies ar vištos plunksna ar koks kamštis.

Kai traktorius ardavo, žaisdavom žemdirbius, iškasdavom lauke duobes su pagaliais, atseit, plūgais, uždengdavom šakom, žiūrėdavom, gal užklimps traktorius, bet nei užbuksuodavo, nei ką...

Dėdė Antanas mėgdavo vaikus kurstyt, *kusina*, kuris stipresnis, toks *pakusa* buvo, mane su pusbroliu *kusino* muštis, *nenuslaisk, saka...* Aš jaunesnis buvau, o pusbroliai ir broliai vyresni, tai sprogmenų po karo rasdavo, prie pirties sprogdindavo.

Dviračiais važiuodavom prie Baluošo ežero maudyti. Paskui jau motociklus vyresni įsigijo. Aš nuplaudavau motociklą *sėdžiaukoj*, tai gaudavau pavažiuot. Broliui Jonui motociklą *Ižą* sutvarkiau, išrinkau visą, nudažiau, bet nesaugojo, vis ką sulaužydavo.

Vienas įspūdis liko iki šių dienų – tai kaimo bendruomenės nepasakyta, bet juntama įtaka ir kontrolė. Vyžiuose būdavo šokiai, kaimo moterys sėdėdavo beveik iki ryto. Ryte mes dar miegam, mama pieną nuneša, pareina namo ir jau viską žino (nors ir nebuvo šokuose) – Stasiukas šokdino tą ir tą... Žinojom, kad esi stebimas, kad kaimas viską žino, kad pasakys, o bloga nuomonė – negarbė ne tik tau, bet pirmiausia tėvams. Kažkaip nepatogu būdavo, nesinorėjo tos blogos nuomonės.

Kaimas gyveno tais laikais gana uždara gyvenimą, bet sueidavo, pasišnekėdavo. *Mojavos* (gegužinės pamaldos, pastaba autorės) būdavo, mamos eidavo, poteriaudavo, pasišnekėdavo, susėdavo žmonės po

Stasio ir Onos Šinkūnų sodyba, kurios šiandien jau nebėra

atlaidų, priveždavo *baronkų*, paklodę pasitiesdavo ant žolės, pasidalindavo patirtim.

Fermoje vyrai šerdavo gyvulius, klausydavus visokių pasakojimų. Pasakodavo ir apie vagystes, žinojo didžiausiu atstumu, ypač jei arklį kur pavogė, sakydavo – tas jau tašo akmenis sunkiųjų darbų kalėjime, tai jau baisu mums, vaikams, būdavo. O dar *bro*, *vajė* kaimo žmonės kaip pasakydavo, tai jau atrodė, kad *gyva mirtis* tam, kas į kalėjimą patenka.

Į bažnyčią eidavom Daunoriuos, batus nusiaudavom, jie dantų milteliais būdavo išbalinti, tai kad nesusipurvintų. Tėtis kunigą veždavo, arklius gerus turėjo, važelį išpuošdavo, gūnias mama nuausdavo, buvo ir iš kunigo erzilą nusipirkęs.

Kas gyveno pokario laikotarpiu, žino, koks baises laikmetis buvo. Dar ir mano tėtis dalyvavo Ginučių mūšyje (1944 m., pastaba autorės), tai, kai aš augau, kaimynas Povilas Musteikis užeidavo, sakydavo, žinai, Šinkūniene, kaip suka vidurius, duok kokių žolelių. Mama dažnai kokią jonažolę į *bonką* įmesdavo, kitą žolelę, degtine užpildavo. Tas kaimynas išgėręs sakydavo – tai, Stasiau, kada tą kulkosvaidį ištrauksi? Šautuvus turėjo visi, ginklai turbūt būdavo laisvai parduodami, niekas neregistravo, po karo namuose braunikas po suoliuku visada būdavo padėtas.

Visko kaime buvo, ir Sibiran išvežtų, ir į kalėjimus. Kai kas grįždavo į kaimą, sakydavo, *plackartais*. Svarbiausia, tėvai niekada nesakė, kad blogas žmogus, sako, dirba šachtoj, daug nepasakodavo, kad išvežtas, bijojo. Mama bardavo tėtį, kad, Stasiau, nesikišk niekur. O ateidavo iš miško, pavalgyt duodavo, užeidavo pas tą, kuriuo pasitikėjo, liežuvį laikė, tėtis buvo kietas, niekam nepasakojo. Net apie gimines Brazilijoje mums, vaikams, nelabai šnekėjo, nors tie dar Smetonos laikais išvyko.

Vyžiuose žmonės buvo geri, tėvai pinigų, jei reikėdavo, skolindavosi iš kaimynų, ypač toks Šuminas geras žmogus buvo. Aišku, pasitaikydavo ir vagysčių. Naktį mamai pavogė sviestą, nueina mama pas tą žmogų ir sako – ai, negaila sviesto, *ale* puodynės labai gaila, neturiu, tai žiūrėk ir atsiranda puodynė po nakties...

Po karo sunku būdavo, supirkdavo veršiukus ir veždavo traukiniu į Dvinską (Daugpilį, pastaba autorės), net į Leningradą (dabar Sankt Peterburgas).

Su čemodanu į Kauną

Pasidaviau keturiolikmetis į Kauną, – sako Stasys Šinkūnas. Man ir rūpėjo sužinoti, kaip paauglys iš mažo kaimelio nepasimetė didmiestyje, nepasidavė miesto pagundoms, o žingsnis po žingsnio kopė į mokslo pasaulį.

„Važiavau su verksmu, – pasakoja mano pašnekovas. – Romas tada mokėsi Žemės ūkio akademijoje, nuomavosi butą. Man pasakė, kad tu prie soboro per *bromą* įeisi ir rasi tą namą. Aš einu ratais, *čemodanas* didelis, sunkus, mama lašinių, uogienės pridėjo, o to numerio kaip nėra, taip nėra. Jau ir verkt pradėjau, mane *striokas* suėmė, tokia moteriškė sako: duok, vaikelį, aš tau padėsiu *čemodaną* nešt, o aš – *ne ne*, juk mama buvo prisakius, kad niekam neduot. Paskui radom tą namą, dabar jo nebėra – stovi Žilinsko galerija. Ten įėjau į kiemą, kas tas *bromas*, taip ir nesupratau, man, vaikui iš kaimo, žodis *broma* tai *veselį* primena, kai *bromus* statydavo.

1961 m. įstojau į Kauno politechnikumą Kelių statybinių mašinų ir įrengimų specialybę, techniką mėgau. Kaime Antanui Žilėnui padėdavau reguliuot *Emkai* degimus. Mokantis daug buvo praktikos darbų, dirbau mašinisto padėjėju, bet dažnai už patį mašinistą dirbdavau. Daug teko asfaltuot kelių. Su *palklojėju* dirbdavau. Ir traktorius teko remontuot. Buvau smulkus, tai vos pakeldavau kokią dalį, bet koks džiaugsmas, kai suremontuoji kokį *staliniecą*, užvedi. Taip Kaune ir užsibuvau. Kaimo vaikai buvom pareigingi, anais laikais būdavo čia tokios *bandos*, *chebros* rinkdavosi, policija atvažiuodavo, juos gaudė, bet jie vis pabėgdavo. Žinojau, kur galima eit, kur ne, saugodavomės, neidavom be reikalo, eidavom aplinkui.

1966 m. paskyrė į Švenčionių auto kelių valdybą, dirbau neilgai, nes gavau *pavieską* į armiją. Auto kelių valdybos viršininkas davė mašiną, leido namo važiuot, su tėvais pabūt, o kai iš kaimo grįžau, sako, nevažiuosi tu į kariuomenę, įtaisė mane į vidurinę baigiamąją klasę. Per žiemą susiplanavau, kad reikia stot į KPI, kad į armiją neimtum. Atvažiavau anksčiau, pasimokinau parengiamuosiuose kursuose, išlaikiau labai gerai egzaminus, dar turėjau darbo stažo beveik dvejus metus, tai įstoti buvo pirmenybė. Jau girdžiu sekretorė ieško, kur tas Šinkūniukas, taip nesudėtingai ir įstojau, dar ir kitiems padėjau matematikos uždavinius išspręst.

Su seserimis Alyte ir Elena apie 1969 metus

Bronė Juknevičienė

Dainų vis dar nepametu

Janė Puodžiukienė pasikalbėti apie *dainas* teko įkalbinėti. Kai visgi susitarėme dėl interviu, gailėjausi, kad nepakalbinau anksčiau. Pasirodo, moteris turi ne tik gražų balsą, bet ir pasakotojos talentą. Ne kartą, klausydama prisiminimų apie vaikystę ir jaunystę, negalėjau sulaikyti juoko, kaip ir pati Janė. Kalbėjom ne vien apie *dainas* (priminsiu, kad tęsiu pasakojimų ciklą apie Tauragnų dainininkus-senjorus), buvo taip įdomu klausytis, kad net pamiršau užduoti kai kuriuos klausimus. Rašydama straipsnius laikraščiu ir bendraudama su savo pašnekovais, ne vieną kartą būdavau maloniai nustebinta. Daugelis ne iš karto sutikdavo kalbėtis, sakydavo: „Ai, aš gi paprastas žmogus, ką čia apie mane rašyti“. Bet jų papasakotos istorijos – tikri *perliukai*.

Pasakoja Janė Puodžiukienė: „Gimiau 1937 m. rugpjūčio 31 d. Mane rado pupose. (Pupose? Kaip suprasti? Juk vaikus randa ko-

Kai mokiausi, į tėviškę grįždavau 2-3 kartus per metus – per lapkričio šventes, kartais Naujiesiems metams, dar per gegužės šventes (tai buvusios sovietinės šventės, pastaba autorės). Paskui tėtis arkliu atveždavo iki Tauragnų, autobuso tai nebūdavo, tik nuo Tauragnų autobusiukai važiuodavo, tokie silpni, į kalną vos braška, važiuojančių daug, visi susigrūdę, su *čemodanais*, vietos atsisėst nėra, keliai prasti...

Mokiausi gerai, dalyvavau studentų mokslinės draugijos veikloje, tai į visokias konferencijas važiuodavau, pranešimus skaitydavau. KPI baigiau 1972 m., įsigijau inžinieriaus-mechaniko diplomą su pagyrimu ir buvau paskirtas į KPI Šiluminės energetikos katedrą asistentu. Tais pačiais metais vedžiau, žmona Salomėja iš Suvalkijos, susipažinome šokiuose. Tais pačiais metais staiga mirė tėtis. Po tėčio mirties mama gal dar pora metų gyveno Vyžiuose, tai nuvažiuodavom, nušienaudavom, bet sunku jai vienai buvo tą šieną sutvarkyt, tai paskui nuėjo gyventi pas dukrą, pas Elenutę. Ten ir mirė 2003 metais.“

Pasakojimo apie prof. Stasį Šinkūną dar neužbaigiau. Jis bus tęsiamas kitame laikraščio numeryje. Ten paskaitysite apie išbandymus Černobylyje, apie tolesnį kelią į mokslo pasaulį ir apie ypatingą tėviškės trauką, kuri, kaip sakė profesorius, išėjus į finišo tiesiąją, pasidarė ypatingai stipri.

pūstuose! Čia buvo pirmas netikėtumas. – Pastaba autorės). Pupas pjauna rugpjūtį, tada jos būna pilnai prinokusios. Tai ir pas mus pjovė ir rado Janytę. Augau Puodžių kaime, Mockėnų apylinkėje, Utenos valsčiuje. Buvom trys seserys ir brolis. Brolio jau daug metų nebeturiu. Žuvo būdamas 41-į. Viena sesuo gyvena prie Vilniaus, kita kaime, tėviškėje.

Dainų pradžia tokia. Tėvai labai mylėjo muziką. Kaip dabar prisimenu, ant tokios sienelės namuose kabėjo smuikas, mandolina ir balalaika. Tėtė grojo visais trim instrumentais, o mama tik balalaika. Aš iki šiol nesuprantu, kaip taip gali būti: tėtė turėjo gerą muzikinę klausą, o balso jokio. Kur išgirsta melodiją, tuoj gali pakartoti. Kai buvau dar visai visai nedidelė, sekmadieniais, po bažnyčios ir jau po visos ruošos, pavakariais, visi susėdam, tėtė groja smuiku, mama mandolina, o Janytei liepia dainuoti. Atsimenu ir dainas: „Plaukia sau laivelis“, „Ant melsvo ežero bangų“, „Oi, rūta rūtele“. Žodžius išmokydavo tėtė. Ir mokykloje dainavau, prisimenu ir visas mokyklos daineles.

Pasidirbau sau dūdelę

Ir užgrojau aš giesmelę.

Klauso alksniai išsižioję,

Kas čia verkia, kas dainuoja.

Vyresnioji sesė dainavo mokyklos chore, mažoji turi balsą, bet nedainuoja. Brolis dainavo, gražiai grojo akordeonu. Tėvai muzikos niekur nesimokė, išmoko patys. Mama iš labai muzikalios šeimos, jos du broliai vargonininkai. Ne tik vargonavo, bet ir balsus puikius turėjo. Mama turėjo šešis brolius, ir visų jų balsai *liuks!* Biliakiemyje rugsėjo mėnesį būdavo atleidai, dėdės atvažiuodavo dviračiais, o po mišių susirinkdavo pas mus, pasistatydavo *pusbonkį* ir taip dainuodavo! Man net dabar girdis... Pirmą dainą visada būdavo „Augo sode klevelis“.

Sesė pradėjo eiti į mokyklą septynerių, buvo už mane vyresnė pusantrų metų. Rėčiau *gvoltu*, kad ir aš noriu mokyklon. Nesupratau, kaip taip buvo galima, bet ir mane priėmė. Tačiau šita mokykla taip mane *dakase!* Namų darbų neruošdavau, sakydavau, kad Aliutė, sesė, padarys, o aš nusirašysiu. Iki mokyklos Biliakiemyje buvo du kilometrai, bet aš neidavau, verkdavau, jei niekas nelydėdavo. Nesvarbu, kad

Stovi iš kairės Janytė, brolis Aloyzas, sesuo Elena (Aliutė). 1946 m. lapkričio 17 d. Mergaičių sijonus išaudė mama, o jos pačios išsisiuvinėjo palaidinukų rankoves.

sesė eina, kaimynų vaikai. Dešimties baigiau pradinę, sesuo įstojo į gimnaziją, o aš atsisakiau. Nutariau tapti *kriaučium* ir taip užsidirbti pragyvenimui. Toks protelis buvo. Man labai patiko siūti, siuvau lėlėms, vyresnė būdama ir sau pasisiūdavau.

Iš dešinės: Janė ir jos pusseserė Irena. Maždaug 1959–60 m.

Sėdėjau namie iki 15-os metų. Biliakiemyje 1952 m. atsidarė Kuktiškių septynmetės mokyklos filialas. Surankiojo visus, kurie po pradinės nesimokė. Buvo mokinių ir 15, ir 16 metų. Gal tik trys ar keturi maži vaikiukai. Mokytoja buvo labai energinga, ruošdavo vakarėlius. Su tokiu Eimučiu Kaušyly iš Kačiūnų

traukdavom duetus. Vieną atsimenu: „Kur tas šaltinėlis, kur aš jaunas gėriau“. Šokom tautinius šokius, statėm spektakliukus. Septynias klases baigiau penketais.

Po septynmetės baigimo draugės susiruošė stoti į Žemės ūkio technikumą Vilniuje. Aš irgi su jomis, aišku, nieko labai negalvodama. Jokių stojamųjų egzaminų nebuvo, priėmė kaip poniją. Pasimokėm gal dvi savaites, kai atėjo kurso vadovas ir pasakė, kad agronomų ūkiuose užtenka, ministerija liepė ruošti brigadininkus. Pusė kurso namo. Janytė irgi namo. Taip baigėsi mano žemės ūkio mokslai. Kai eidavau už mamą dirbti kolūkyje, toks aštrialiežuvis senbernis, jei būdavo kas neaišku, tuoj pašiepdamas: „*Nugi* agronomė vietoj, klauskit agronomės“.

Man jau buvo 18 metų, vidurinė eiti per vėlu, todėl lankiau darbo jaunimo vakarinę mokyklą Utenoje. Įsidarbinau skerdykloje apskaitininke, ji buvo netoli dabartinės Vyturių progimnazijos. Pamokos tik vakare, visa diena laisva, o ir atlyginimą šią tokį mokėjo. Vakarinėje jokių dainų nebuvo. Bet užtat kaime šokiai, gegužinės... Biliakiemyje mokytoja Jurgelėnienė buvo suorganizavusi ansambluką, ruošėm kažkokį veikalą. Mes su pussesere Irena (ji turėjo puikų altą, šeima irgi buvo labai muzikali) buvom pirmosios dainininkės šokiuose.

Kita pusseserė, irgi vardu Irena, Vilniuj (mokėsi technologiniame technikume) išmoksta naujų dainų, savaitgalį atvažiuoja, susėdam abi ant *pečiaus*, ji mane ir moko. O gegužinėj jau abi plėšiam išmoktas dainas. Būdavom *mandros*, nes mūsų dainos jau naujoviškos. Ir per gegužines dainuodavom, ir namo eidamos. Ir vyrai dainuodavo. Seniau per gegužines taip būdavo įprasta. Prisimenu gegužinę Šeduikiuose per šv. Petrą, kai iš gretimo kaimo atėjo toks bernas – su kostiumu, *po šlipsu* – ir su *sibirskais vailokais*. Ir šoko visą vakarą. Toks *čiudnas* buvo.

Su dainom susijęs ir vienas labai juokingas nuotykis. Biliakiemyje su Aldona Rožyte buvom repeticijoje, užtrukom ilgai, o naktis pasitaikė labai tamsi, lynojo. Kol ėjom vieškeliu, buvo gerai, bet iki namų mums dar reikėjo eiti keliuku. Buvo taip tamsu, kad nepamatėm, jog ant keliuko guli karvė. Aišku, ant jos užlipom. Karvė kad šoko! Ir mes išsigandom, ir karvė. Jei būtumėm dainavusios, tai karvė būtų išgirdusi ir nuėjusi. Bet tą kartą nedainavom...

1959 m. įstojau į Medicinos mokyklą, dainavau mokyklos chore. Baigusi (mokslai truko dvejus metus) 1961 m. atvažiauvau į

Medicinos mokyklos choras. Antra iš kairės J. Puodžiukienė (Ruzgaitė).

Tauragnus, dirbau ligoninė. Išėjo virėja Semionova, atėjo dirbti Irena Eidžiulienė. Dar ir dabar pasijuokiam, kaip virtuvėje ant tokios skrynios, kurioje ūkvedys laikydavo kruopas, miltus, abi sėdėdavom ir oi kad plėšdavom visokias melodijas! Visi ligoniai klausydavo, duris pravėrę.

Tauragnuose gal bent prie dešimties vadovų dainavau. Pradėjau prie Petrėnienės, po to dirbo Šalnaitė, Gaidys, Virvytis, Ligita Balčiūnienė. Audronė Ramanauskienė gal dirbo ilgiausiai, buvo labai reikli, o Vilma mumis rūpinasi kaip vaikais, jau taip globoja. Ir iš kur jos tokia kantrybė su šitais seniais?

Kodėl vis dar dainuoju? Kai sėdi namie, tai ir pats išėjimas labai svarbus – ir burną *prasprausi*, ir pasišukuoji. Man ne tik koncertai, ir repeticijos labai patinka. Ir pobūviai po renginių patinka. Pabūnam kartu, pabendraujam, pasijuokiam. Nors jau kaip *nabašnikai* visi – ir žodžius užmirštam, ir ant scenos užlipti sunku, bet gera, kad dar esam reikalingi. Jautiesi žmogum.

Žiemą nedainuosi, o vasarą aš ir ravėdama dainuoju. Išėina Vaškelytė, kaimynė, dabar jau mirusi, ir sako: „Jau zvimbiam bitelė“. Išlipu iš lovos ir tuoj dainuoju, mezgu – irgi dainuoju. Įeina galvon kokia daina – ir atsikratyti negalima.

Man labai patinka muzika – Juozapaitis, Merūnas, Mikalauskas, Kučinskas, Povilaitis, Dambrauskas, Ščiogolevaitė. „El Fuego“. Patinka jausmingos, melodingos dainos, prasmingi tekstai. Žiūriu koncertus, konkursus per televizorių. Jei yra turinys ir melodija – tai man patinka ir pop muzika. Tik ne ta, kur trys žodžiai ir dvi natos. Vienos mėgstamiausios dainos neturiu. Tiek turiu mėgstamų, kad neišskirsiu nė vienos“.

J. Puodžiukienė pasakojo, kad jos mama kilusi iš labai muzikalingos šeimos. Jos šeima – tai Jurgelėnai, kilę iš Maleckažemio kaimo. Vienas iš jų, Petras Jurgelėnas (1902–1985), sukūręs šeimą visą laiką gyveno Tauragnuose, žmonės jį prisimena kaip puikų batsiuvį. P. Jurgelėno pasiūtais batais Eugenija Šimkūnaitė išvažiavo studijuoti į Vytauto Didžiojo universitetą Kaune ir ilgai jais avėjo. Nuo jaunystės grojo smuiku ir su muzika nesiskyrė visą gyvenimą. Maleckažemyje gyveno Anupras Jurgelėnas (1905–1972), puikus kalvis. Grojo harmonika ir lūpine armonikėle. Juozas Jurgelėnas (1898–1954) gimtajame kaime rengdavo klotimų vakarėlius, o persikėlęs į Uteną dainavo Utenos apskrities chore. Antanas Jurgelėnas (1901–?) ūkininkavo netoli Utenos, jaunystėje grodavo

armonika vestuvėse, gegužinėse. Jonas Jurgelėnas (1915–2001) vargonavo įvairiose parapijose, buvo labai gabus muzikai. Jono Jurgelėno dukra, Zita Jurgelėnaitė-Lukošiūnienė, žinoma vargonininkė, daug koncertuoja kaip solistė, akomponuoja žymiems atlikėjams, nuo 1997 m. kasmet organizuoja Aukštaitijos vargonų festivalį. Pranciškus Jurgelėnas (1912–1988) buvo muzikaliausias iš visų brolių, vargonavo Daunoriuose, Spitrenuose, Sudeikiuose ir net apie 40 metų – Užpaliuose. Laisvai grojo iš natų ir vargonais, ir fortepijonu. Jo visas gyvenimas buvo paskirtas muzikai, net šeimos nesukūrė. Vienintelė sesuo, J. Puodžiukienės mama Agota Jurgelėnaitė (Ruzgienė, 1908–1991), ne tik grojo balalaika sekmadieniniuose šeimos pasibuvimuose, dainuodavo, bet ir buvo puiki audėja.

Apie muzikalią Jurgelėnų šeimą buvo rašyta laikraštyje „Utenos diena“ (2013 m. balandžio 27 d.).

Ačiū Janei Puodžiukienei, kad pasidalijo savo giminės istorija.

Inga Motiejūnienė Dalintis gerumu

Kasmet vis daugiau atsiranda žmonių, ištiesiančių pagalbos ranką tiems, kam tos pagalbos labiausiai reikia. Man, kaip seniūnijos socialinei darbuotojai, labai džiugu, kad tokių žmonių nemažėja.

2016 metais asmenų, aukojančių drabužius, avalynę ir vaikiškus žaislus, buvo daugiau nei stokojančiųjų. Seniūnijoje labdarai skirta patalpa yra visada visiems atvira. Norinčius padėti sunkiau gyvenantiems asmenims, kviečiu prisijungti prie gerumo tinklo per internetines svetaines www.aukoklaika.lt ir www.aukokdaiktus.lt, o stokojančius drąsiai kreiptis į mane. Jų poreikiai bus užregistruoti šiose svetainėse bei ieškoma kitų pagalbos būdų.

Praėjusiais metais 4 mūsų seniūnijos gyventojų poreikiai buvo užregistruoti ir 3 iš jų sulaukė pagalbos. Buvo gautas rašomasis stalas, skirta pinigų dviračiui įsigyti.

Pagalbos ranką ištisia ne tik pavieniai asmenys, šeimos, bet ir institucijos. Įvertinę sunkias šeimos buities sąlygas ir jų nepritaikymą pirmokės poreikiams, finansinę paramą suteikė Utenos rajono savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų ir sveikatos apsaugos skyrius ir Strateginio planavimo ir investicijų valdymo skyriaus darbuotojai. Kartu su šeima buvo perkamos kambario remontui reikalingos medžiagos ir priemonės, patalynė ir kt.

Šioje šeimoje augančiai mergaitei padėjo ir Utenos baikerių klubas „Ugnies ratas“. Nepabijoję pačios šalčiausios šių metų dienos, klubo vyrai atvežė ir mergaitės kambarį pastatė lovą. Juos atlydėjo geranoriškai visiems padedanti savanorė Lina Pachare-

vienė ir Utenos r. Socialinių paslaugų centro socialinė darbuotoja Aldona Kirkienė.

Labai nudžiugino ir iniciatyvusis karatė klubas „Danas“. Klubo treneriai kartu su vaikais ir jų tėvais padedami seniūno Alvydo Danausko suorganizavo talką – Taurapilio kaime gyvenančiai vienišai močiutei S. Balčiūnaitei ruošė malkas. Vieni pjovė moteriškai priklausančiame miške medžius, kiti nešiojo šakas, vyrai kapojo kalades, o vaikai sparčiai jas vežiojo į kiemą, kuriame vėliau visi draugiškai sukrovė rietuvę malkų (žiūr. **nuotraukoje**).

Seniūnijoje gyvenančių vienišų senolių nepamiršo ir Utenos klubas „Gamtos ritmu“. Jau trečius metus iš eilės klubas prieš pat Kalėdas dalijasi gerumu, dėmesiu ir stebina mielomis dovanėlėmis. Šiemet jų šventiniai linkėjimai perduoti 10 senolių.

Smagu, kad žmonės dalijasi dėmesiu ir širdies šiluma, atsisręžia į esančius šalia ir tampa jautresni kito bėdoms. Tačiau gerumui parodyti nereiktų laukti Kalėdų... Senoliams įvairios pagalbos reikia ir vasaros metu, vaikams, ir net dirbantiems jų tėveliams parama

Klubo dovanėlė Tekliai Grašytei

praverstų prieš Rugsėjo 1-ąją.

2016 metais mūsų seniūnijoje paramą maisto produktais iš ES intervencinių fondų gavo 194 asmenys. Primenu, kad dėl paramos maisto produktais galima kreiptis ištisus metus. Parama teikiama asmenims, kurių pajamos vienam šeimos nariui neviršija 153 EUR. Parama gali būti skiriama išimties atvejais (ligos, nelaimės ir kt.), jeigu gaunamos pajamos vienam šeimos nariui neviršija 204 EUR per mėnesį.

Seniūnijos socialinė darbuotoja teikia informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo paslaugas, padeda užpildyti dokumentus. Vyresniems asmenims teikia pavėžėjimo pas gydytojus paslaugą, padeda apsipirkti, pasitelkdama visuomenei naudingą veiklą atliekančius asmenis organizuoja pagalbą namuose. Tauragnų seniūnijoje yra apie 60 socialinės pašalpos gavėjų. Jie padeda vienišioms seneliams, prižiūri kapus, vasarą apšienauja pakeles, padeda seniūnijai ruošti malkas, tvarko poilsia vietas ir kt.

Seniūnijoje yra per 80 bedarbių. Tiesa, ne visi bedarbiai stovi darbo biržoje, kai kurie pašalpos negauna, nes jiems nepriklauso, jei pakankamai uždirba kitas šeimos narys ar turi kelis ha žemės.

Nuo 2017 m. vasario 1 d. startuoja nauja paslauga – integrali pagalba asmenims, turintiems nuolatinę slaugą. Mūsų seniūnijoje tokių yra apie 20. Pagalbą teiks visa komanda (masažistas, psichologas, slaugė ir kt.). Jie atvažiuos ten, kur bus iškviesti, ir suteiks reikiamą pagalbą, tarp kitų paslaugų bus teikiamos ir prausimo paslaugos. Paslaugos mokamos, bet nėra brangios. Išsamesnę informaciją suteiks Utenos r. Socialinių paslaugų centro soc. darbuotoja Edita Juškienė, tel.: 8 614 34729 arba 8 (389) 50990.

Ir Naujaisiais metais dalinkime vieni kitiems gerumą, suteikime pagalbą. O kartais užtenka tik gero žodžio.

Dėl rubrikos „Iš pageltusių spaudos puslapių“

Džiaugiuosi atgarsiu į rubriką. Aš ir pati ne kartą prašiau skaitytojų išsakyti savo nuomonę vienu ar kitu klausimu, bet skaitytojai neatsiliepdavo... Gyvename laisvoje šalyje, turime teisę ir galimybes išreikšti savo nuomonę. Būtent tokia galimybė ir skiria sovietinius laikus ir dabartį. Suprantu skaitytojos susirūpinimą – čia ir plačiai nuskambėjęs koncertas Ignalinoje, ir kiti panašūs įvykiai. Mačiau vienos laidos anonsą: televizija parodė ištrauką iš koncerto Ignalinoje ir iš karto vieno praeivio nuomonę, kad „prie ruso“ buvo geriau. Ką galima pagalvoti? Režisierė iš Ignalinos kultūros centro šlovina sovietinę praeitį? Ji gi aiškina tik norėjusi pasijuokti iš tos praeities. Dalis žmonių suprato vienaip, dalis kitaip. Kaip ir šitą rubriką.

Kaip aš ją suprantu ir ką pirmiausia matau šituose

puslapiuose? Žmonės. Ir tik juos – ar aš juos pažįstu, žiūriu nuotraukas, skaitau, ką jie veikė, kodėl apie juos rašo. To meto retorika mane mažiausiai domina. Visi jie darbštūs, puikūs žmonės. Nuo kada darbštumą, kad ir sovietiniais laikais, reikia smerkti? Kaip tik būtent ši savybė (ir dar meilė žemei) visada labiausiai priskiriama lietuviams. Jei žmogus gerai dirbo kolūkyje – tai negi jis šlovino sovietų valdžią? Bet kuris iš tų straipsnių herojų išsižeistų ir supykėtų tai išgirdęs. Kita vertus, gyvenome „kreivų veidrodžių karalystėje“ – žmonės viena sakė, kita darė, trečia galvojo. Bet tai dėmė ne žmonėms, o valstybei. Ir gerai, kad mes nebegyvename toje valstybėje.

Mane glumina per didelis patriotiškumas, nes tada atrodo, kad žmogus toks nėra, tik stengiasi kitus įtikinti. (O tokių, patikėkit, aš tikrai sutikau. Žmogus skelbiasi mylintis Lietuvą, bet Himno giedoti liepos 6-ąją neateina. Arba – kiek mūsų susirenka prie Atminties laužo Sausio 13-ąją?). Tik nesuprantu, kodėl reikia įtikinėti? Juk ne anie laikai, kai reikėjo *deklaruoti* meilę „partijai ir vyriausybei“. Aš tikrai suprantu priešiškos propagandos keliamą pavojų, bet kartu tikiu, kad žmonės pakankamai protingi ir mąstantys ir sugebės pasirinkti, kodėl spausdinamas vienas ar kitas straipsnis, išsakoma viena ar kita nuomonė.

Su pagarba visiems mūsų laikraščio skaitytojams –
Bronė Juknevičienė.

Trumpai

(informacija Danguolės Trimonienės)

Sausio 13 dieną miestelio centre buvo uždegtas Atminties laužas, skirtas Laisvės gynėjų dienai

Tauragnų krašto bendruomenė baigė įgyvendinti projektą „Atgaivinkime senuosius papročius“. Projektą rėmė Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, skyrusi 4240 Eurų.

Įgyvendinant projektą organizuoti šeši renginiai: Sekminės, Pirmosios pradalgės šventė, Žolinė, Dagos šventė ir Adventinė popietė. Už skirtas lėšas įsigyti sulankstomi lauko stalai su suolais (8 komplektai), vaikiški tautiniai rūbai (4 komplektai, multimedijos projektorius ir staliukas, filmavimo kamera, marmitas (šildymo aparatas pagamintam maistui laikyti, kad neatšaltų), taip pat kiti smulkesni daiktai.

Dalis lėšų buvo skirta transporto nuomai, todėl projekto dalyviams buvo organizuota ekskursija į Latviją, taip pat

pakviesti folkloriniai kolektyvai iš Aukštaitijos ir Žemaitijos.

Renginiai nufilmuoti, dalis filmuotos medžiagos patalpinta į Tauragnų seniūnijos internetinę svetainę.

Gruodžio 30 d. išlydėjome 2016

metus.

Sveikina Kalėdų senelis ir nykštukas

Zaisti visiems smagu

Eilėraštis Kalėdų seneliui. Dovanų nori ir maži, ir dideli

AKTUALU

(informacija iš interneto)

Pasikeitė išmokų vaikams tvarka

Nuo sausio 1 d. skiriamos dvi naujos išmokos vaikams – išmoka besimokančio ar studijuojančio asmens vaiko priežiūrai ir išmoka gimus vienu metu daugiau kaip vienam vaikui.

Už besimokančio ar studijuojančio asmens vaiko priežiūrą skiriama 4 bazinių socialinių išmokų dydžio (152 Eur) per mėnesį išmoka, o išmokos dydis gimus vienu metu daugiau kaip vienam vaikui atitinkamai didinamas 4 bazinių socialinių išmokų dydžiu (152 Eur).

Taip pat pasikeitė ir išmokos vaikui skyrimo sąlygos: 15,2 Eur išmoka vaikui per mėnesį bendrai gyvenančių asmenų, kurie augina ir (ar) globoja vieną ar du vaikus nuo 2 iki 18 metų yra skiriama, jeigu vidutinės bendrai gyvenančių asmenų pajamos vienam asmeniui per mėnesį yra mažesnės negu 153 Eu. 15,2 Eur išmoka per mėnesį bendrai gyvenančių asmenų, kurie augina ir (ar) globoja tris ar daugiau vaikų nuo 2 iki 18 metų yra skiriama nevertinant gaunamų pajamų.

Prašymus išmokoms gauti galima pateikti internetu www.spis.lt arba kreiptis į Utenos r. savivaldybės administracijos Sveikatos ir socialinės apsaugos skyriaus specialistus (113 kab., 110 kab., 108 kab.). Informacija teikiama telefonais – (8 389) 61628, 63890.

Atsisakius popierinių gimimo, mirties ir santuokos liudijimų, gyventojų laukia kelios naujovės

Teisingumo ministerija primena, kad nuo 2017 m. sausio 1 d. įsigaliojus Civilinės būklės aktų registravimo įstatymo nuostatomis, popieriniai gimimo, santuokos sudarymo ar nutraukimo, mirties, vardo, pavardės, tautybės keitimo liudijimai nebebus išduodami. Visų institucijų darbuotojai reikiamą informaciją ras registruose.

Iki šiol svarbiausias dokumentas, organizuojant laidotuves, buvo civilinės metrikacijos įstaigos išduotas mirties liudijimas. Nuo 2017 m. sausio 1-osios svarbiausias dokumentas bus popierinis medicininis mirties liudijimas, kurį išduos sveikatos priežiūros įstaiga.

Nuo Naujųjų metų popierinį medicininį mirties liudijimą reikės pateikti visoms įstaigoms, susijusioms su laidotuvių organizavimu. Mirusio žmogaus pasą arba asmens tapatybės kortelę reikės perduoti sveikatos priežiūros įstaigai atsiimant medicininį mirties liudijimą.

Artimiesiems, norintiems gauti laidojimo pašalpą iš savivaldybės dėl artimo mirties, nereikės pateikti jokių papildomų dokumentų. Apie žmogaus mirtį savivaldybės duomenis gaus iš Gyventojų registro. Jeigu artimieji norės laidojimo pašalpą gauti mirties dieną ir duomenų apie mirtį nebus Gyventojų registre, tuomet gali tekti pateikti sveikatos priežiūros įstaigos išduotą medicininį mirties liudijimą.

Vaiko gimimas bus registruojamas pagal sveikatos priežiūros įstaigų pateiktus civilinės metrikacijos įstaigai dokumentus, tačiau tėvai turės pateikti prašymą dėl vaiko gimimo įregistravimo ir suteikti vaikui vardą ir pavardę. Tai jie

galės atlikti ir elektroniniu būdu, taip pat liks galimybė suteikti vaikui vardą atvykus į civilinės metrikacijos įstaigą asmeniškai. Popieriniai vaiko gimimo liudijimai taip pat nebebus išduodami.

Santuoką nutraukus teisme, visus duomenis civilinės metrikacijos įstaigoms perduos teismas, asmenims nebereikės vykti į civilinės metrikacijos įstaigas pasiimti santuokos nutraukimo liudijimo.

Nors popierinių liudijimų nebeliks, tačiau asmuo, jeigu pats to norės, galės gauti civilinės būklės akto įrašą liudijančius išrašus.

Pradedamas prašymų gauti paramą maisto produktais iš Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo priėmimas 2017 metams. Parama maisto produktais skiriama asmenims, kurių vidutinės mėnesinės pajamos neviršija 153 Eur.

Parama gali būti skiriama išimties atvejais (ligos, nelaimės ir kt.), jeigu gaunamos pajamos vienam šeimos nariui didesnės nei 153 Eur, bet neviršija 204 Eur per mėnesį.

Prašymai paramai maisto produktais gauti 2017 metais priimami visus metus, asmeniui atvykus į seniūniją. Gyventojai, norintys gauti paramą maisto produktais per pirmąjį 2017 metų dalijimą, prašymus privalo pateikti iki 2017 m. sausio 24 d. Asmenys, pateikę prašymus vėliau, bus įtraukti tik į antrąjį maisto produktų dalijimą.

Nuo sausio 1 dienos uteniškai už atliekų tvarkymą mokės dvinariu tarifu. Atliekų tvarkymo mokesčių sudarys pastovioji ir kintamoji dalis. Pastoviąją dalį kiekvieną mėnesį mokės visi nekilnojamojo turto savininkai nepriklausomai nuo žmonių skaičiaus. Kintamosios bus galima nemokėti, jeigu žmogus deklaruos, kad tam tikrą laiką nesinaudoja nekilnamuoju turto.

Įkainiai: naudojančioms kolektyvinius kontenerius: privačių namų gyventojams: pastovioji dalis – 2,72 Eur/namui, kintamoji – 1,26 Eur/žmogui; Naudojančioms individualius kontenerius: privatiems namams:

pastovioji dalis – 2,72 Eur/namui, kintamoji – 1,06 Eur (120 l faktinis konteinerio ištuštinimas), 2,13 Eur (240 l faktinis konteinerio ištuštinimas);

Nuo kintamosios dalies mokėjimo atleidžiami NT savininkai, deklaravę, kad 3 mėnesius–1 metus nesinaudos NT objektu. Dėl atleidimo nuo kintamosios dalies prašome kreiptis į UAB „Utenos komunalininkas“.

Jeigu gyvenamajame būste gyvenama mažiau žmonių negu apmokestinta kintamąja dalimi, taip pat reikia kreiptis į UAB „Utenos komunalininkas“ – nemokėsite kintamosios įmokos dalies už negyvenančiuosius

Tai aktualu tik tiems, kurie naudojami bendro naudojimo konteineriais, nes besinaudojantys individualiais konteineriais mokės pastovią įmokos dalį, o kintamoji įmokos dalis priklausys nuo faktiškai išvežto atliekų kiekio. Taip siekiama mažinti mišrių komunalinių atliekų kiekį ir vykdant pirminį atliekų rūšiavimą.

Utenos rajono savivaldybės taryba taip pat nustato kompensacijas: Sumažinant 50 proc. pastoviosios įmokos dalį už komunalinių atliekų surinkimą socialinės pašalpos gavėjams; daugiavaikėms šeimoms; nekilnojamo turto savininkams, turintiems nekilnojamą turtą Mockėnų kaime, Utenos r.

Sumažinant 20 proc. pastoviosios įmokos dalį už komunalinių atliekų surinkimą savininkui, vienam deklaravusiam gyvenamąją vietą tame objekte.

Dėl kompensacijų prašome kreiptis į Utenos rajono savivaldybės administracijos Socialinių reikalų ir sveikatos skyrių ar atitinkamą kaimo seniūniją.

Teisingumo ministerija primena: nuo sausio 1-osios įsigalioja Administracinių nusižengimų kodeksas

Nuo sausio 1d. panaikinama administracinė atsakomybė už vairavimą apsvaigus nuo alkoholio, kai kraujyje nustatyta daugiau kaip 1,5 prom. alkoholio. Už tai bus numatyta baudžiamoji atsakomybė, o vairuotojui grės bauda arba areštas, arba laisvės atėmimas iki vienerių metų. Taip pat numatyta galimybė atimti teisę vairuoti nuo 1 iki 3 metų ar net konfiskuoti turtą, šiuo atveju, automobilį.

Taip pat naujajame kodekse nebelieka administracinės atsakomybės už nedidelio kiekio narkotikų laikymą bei pasipriešinimą pareigūnams. Už šią nusikalstamą veiką asmuo irgi bus traukiamas baudžiamojon atsakomybėn.

Nuo Naujųjų metų nebelieka administracinio arešto. Visi asmenys, atliekantys administracinį areštą už pažeidimus, bus išleisti į laisvę.

Neatlikto nuobaudos dalis keičiama į viešuosius darbus, vieną administracinio arešto dieną prilyginant trimis viešųjų darbų valandoms. Asmeniui nesutikus ar vengiant atlikti viešuosius darbus, neatlikta administracinio arešto dalis keičiama į baudą, vieną administracinio arešto dieną prilyginant 17 eurų baudos.

Taip pat naikinama tėvų ar globėjų administracinė atsakomybė už jų 14-15 metų amžiaus vaikų padarytus administracinius teisės pažeidimus. Tėvai bus traukiami administracinėn atsakomybėn tik už tėvų valdžios nepanaudojimą ar panaudojimą priešingai vaiko interesams, t. y. už kaltas veikas. Savo ruožtu vaikams iki 16 metų už administracinių nusižengimų požymių turinčias veikas galės būti taikomi Vaikų minimalios ir vidutinės priežiūros įstatyme numatytos priemonės.

Taip pat praplėstas administracinio nurodymo, t.y. pasiūlymo susimokėti pusę sankcijoje numatytos minimalios piniginės baudos už pirmą kartą per metus padarytą administracinį nusižengimą, taikymo galimybės. Asmuo galėtų sumokėti pusę baudos, jeigu už administracinį nusižengimą nustatyta mažesnė negu 1500 eurų maksimali bauda. Tokia tvarka nebūtų taikoma, jei asmuo administracinį nusižengimą padarė būdamas neblaivus ar apsvaigęs nuo narkotinių medžiagų, jei per metus padarė pakartotinį administracinį nusižengimą, numatytą tame pačiame šio kodekso straipsnyje, administracinis nusižengimas sukėlė nežymų sveikatos sutrikdymą; taip pat administraciniu nusižengimu padaryta turtinė žala, kuri nėra visiškai atlyginta; kai už asmens padarytą pažeidimą nustatytas privalomas turto konfiskavimas; kai asmuo padarė pažeidimą, susijusį su specialia teise, neturėdamas šios teisės.

ATA Seniūnijoje

Gruodžio mėn. mirė

*STANISLAVA AUGUSTIENĖ, 87 metų,
Inkartų k.;*

*MALVINA ŽILĖNIENĖ, 81 metų, Vyžių k.
Užjaučiame artimuosius*

*Motinai mirus nuoširdžiai užjaučiame Vitaliją
Šlepikienę*

Nuotraukos Dainiaus Atkočiūno, Ingos Motiejūnienės, Danguolės Trimonienės, Žymanto Trimonio, taip pat iš asmeninių archyvų;

Redagavo ir maketavo

Danguolė Trimonienė

Spausdino Utenos spaustuvė